

พระราชดำรัส

ในโอกาสที่คณะผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าฯ

ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

วันอังคาร ที่ ๑๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๗

ขอขอบคุณทุกๆ ท่าน ที่ได้มาร่วมในการสัมมนาครั้งนี้ เป็นการสละเวลาในการทำกิจการต่างๆ และปฏิบัติหน้าที่ราชการมา แต่แรกก็ไม่ได้คิดว่าการประชุมสัมมนาจะเป็นสิ่งสำคัญ เพราะว่าปกติผู้ที่ช่วยกันในระยะแรกที่ดำเนินการโครงการ ก็เป็นคนที่จะกันอยู่เสมอ มีอะไรก็บอกกันโดยตรง หรือบอกผ่านผู้อื่นหรือใช้วิธีการสื่อสารอื่นๆ เช่น โทรศัพท์ จดหมาย แต่มาในระยะหลังผู้ที่เข้าร่วมในโครงการมีจำนวนมากขึ้น การบอกกับคนคนหนึ่งถึงความคิดที่มีอยู่ แล้วให้ผู้นั้นไปถ่ายทอดต่อเพียงอย่างเดียวก็ไม่พอ และผู้ที่เข้าร่วมในการประชุม คือเข้าร่วมในโครงการทุกๆ ท่าน ก็เป็นผู้ที่มีความรู้และมีความคิดต่างๆ ซึ่งถ้าจะปล่อยให้ความคิดต่างๆ ที่มีอยู่ อยู่แต่ลำพังต่อผู้คิดแต่ผู้เดียว หรือว่าอยู่ในแวดวงของท่าน โดยที่ไม่ได้เผยแพร่ไปให้ผู้อื่นที่ร่วมทำงานอย่างเดียวกันทราบ ก็จะเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย และการปฏิบัติงานก็มีได้เป็นไปอย่างสมควร

การจัดสัมมนาขึ้นนี้ก็มีความมุ่งหมายว่า ถ้าใครร่วมทำงาน ซึ่งเบื้องต้นการเขียนโครงการ การดำเนินการอาจจะไม่ได้ทำอย่างละเอียดนัก เพราะว่าเริ่มกันเป็นการภายในเป็นการทดลองเท่านั้น เมื่อขยายตัวออกก็ต้องมีวิธีการเพื่อไม่ให้โครงการบานปลาย คือกลายเป็นโครงการครอบจักรวาลที่ไม่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ใครได้อย่างแท้จริง มีแต่ชื่อโครงการ เพราะฉะนั้นจึงต้องมาดูว่า มันมีข้อบกพร่องอย่างไร ซึ่งข้อบกพร่องหรือข้อขัดข้องที่จะทำไม่ได้ตามที่คิดไว้จะต้องมีอยู่แน่ๆ และในโอกาสการสัมมนานี้ เป็นเวลาที่ผู้ประสบอุปสรรคหรือมีข้อขัดข้องหรือมีความคิดที่แตกต่างออกไป จะได้เสนอความคิดเห็น ถ้าความคิดเห็นนั้นเป็นเรื่องที่ยังทำไม่ได้ก็จะต้องรอไว้ก่อน หรือถ้าความคิดเห็นนั้นเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ทำได้ แต่ว่าเหมือนกับมีอะไรบังไว้ คนอื่นยังไม่ได้คิดถึง ก็ควรจะนำมาปฏิบัติ หรือหลายท่านอาจจะมีความคิดอื่นที่พอจะทำได้ บางความคิดอาจจะดีแต่ทำไม่ได้เข้ากับโครงการหรือแตกต่างจากโครงการไป ท่านผู้นั้นอาจจะไปทำสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องควรตามลำพังผู้เดียว หรือว่า

ไปชักชวนผู้อื่นให้ทำจัดเป็นอีกโครงการไปได้ ก็ไม่ได้เสียหายอะไร ที่พูดทุกครั้งคือเรื่องของ การเริ่มต้นจัดเป็นโครงการนี้ ที่เลือกเอาโรงเรียน ดชด. เท่านั้น ไม่ได้เอาโรงเรียนอื่นๆ ทั่วไป อาจจะถูกเหมือนฝนตกไม่ทั่วฟ้า แต่ว่าคนเราในฐานะที่ไม่ใช่รัฐบาล หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะ มีอำนาจในการสั่งงาน หรือบริหารประเทศชาติบ้านเมืองโดยตรงนั้น จะทำอะไรก็ย่อมมี ขอบเขต จริงๆ แล้วคนเรามีขอบเขตทั้งนั้น อย่างแม้แต่คนๆ หนึ่งนั้น บางคนเขาก็พูดถึงว่าจะ ต้องมีความเมตตากรุณาช่วยเหลือทุกอย่าง ทั้งคนทั้งสัตว์ ไปอย่างไม่มีขอบเขต ถือว่าต้อง ช่วยเหลือทุกๆ คน ทั้งโลก ไม่จำเป็นต้องเป็นคนเป็นสัตว์เป็นอะไรก็ต้องช่วยหมด ความจริงก็ เป็นความคิดที่ดี ถ้าเราคิดไว้ในใจ คือต้องมีความเมตตาต่อทุกคนที่ตกทุกข์ได้ยาก ทุกอย่าง ถือว่าชีวิตเหมือนกัน แต่ว่าพอทำไปในเชิงปฏิบัติแล้ว ความไม่มีขอบเขตนั้น มันทำไม่ได้ เสมอไป เพราะว่าคนเราก็มีขีดขั้นจำกัดในความสามารถ เพราะฉะนั้นเขาจะจำกัดเป็นส่วนๆ ไป เช่น แบ่งเป็นประเทศ คนที่มีหน้าที่อยู่ในประเทศไทย ก็เป็นอันว่ารับผิดชอบเหตุการณ์ ในบ้านเมืองของเราคือ เมตตาคนในขอบเขตที่เราจะทำได้ คือ เรามีหน้าที่ เราเป็นคนไทย เกิดมาแล้ว ก็เอาเฉพาะขีดมาว่า เราจะช่วยเหลือเพื่อนร่วมชาติ ช่วยคนไทยก็แล้วกัน แล้ว ต่อมาหน้าที่เฉพาะที่จะดูแลในตำบล หรือในอำเภอ ในหมู่บ้าน ก็ต้องเอาเป็นว่า เรามีความ รับผิดชอบในส่วนที่เราจะทำได้ อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงหรือว่าในความสามารถ ถ้ามี ความสามารถเกินกว่านั้น ก็อาจจะขยายการช่วยเหลือไปได้ ก็เป็นการดีทั้งนั้น เมื่อตอน เริ่มต้นนั้น ก็ยังไม่แน่ใจว่าความคิดนั้นจะทำได้แค่ไหน ค่อนข้างจะมั่นใจว่าเป็นความคิดที่ดี แต่ ว่าในทางปฏิบัติแล้วถึงดีก็จะต้องมีวิธีดำเนินการ คือดำเนินการไปได้แค่ไหนอย่างไร ถ้าทำ มากไปหรือคิดแต่จะทำอะไรไปหมดทุกๆ อย่าง ก็อาจจะได้ผลที่ไม่ดี เพราะจะบาน แล้วจะ ควบคุมไม่ได้ จึงคิดเลือกผู้ที่จะรับความช่วยเหลือ มาคิดถึงโรงเรียน ดชด. ซึ่งในตามหลัก แล้ว การศึกษานี้อยู่ในความดูแลของฝ่ายศึกษา ส่วน ดชด. ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการศึกษา เพราะว่าเป็นผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยของที่บางแห่ง ที่ยังไม่มี ความสงบเรียบร้อย ผู้คน ตกทุกข์ได้ยาก ยากจนมาก ในที่สุดก็เปิดเป็นโรงเรียนเพื่อสอนบุตรหลานของคนในเขตนั้น ซึ่ง ยังไม่มีที่จะเล่าเรียนตามที่ควร และมีสิทธิในฐานะเป็นคนที่อยู่ในผืนแผ่นดินไทย เขาก็ได้ปฏิบัติ งานมา ถือว่างานนี้เป็นงานที่ช่วยเหลือคนยากจน และจำนวนโรงเรียนที่มีอยู่ก็จำกัด สำหรับ หน่วยงานนี้มีโรงเรียนในความรับผิดชอบไม่มากนัก เมื่อเทียบกับหน่วยงานหลายๆ หน่วยงาน ฉะนั้น จึงเป็นคุณสมบัติที่เลือกปฏิบัติการ

ในตอนแรกก็มุ่งในเรื่องของสุขภาพอนามัย เพราะถือว่าคนเรา ถ้าไม่มีสุขภาพที่ดีมี ความเจ็บไข้ได้ป่วยแล้ว จะทำอะไรมันก็ไม่ไหวไม่มีเรี่ยวมีแรง คนที่อดๆ อยากๆ ไม่มีอาหาร จะบริโภคตามที่ควรนั้น ก็ย่อมจะมีสุขภาพไม่แข็งแรงเจ็บง่าย จะทำงานอะไรก็ไม่ไหว ไม่มีเงิน ที่จะซื้อข้าวกินก็ยังเจ็บกันไปใหญ่ ตัวอย่างนี้เห็นได้ชัด ผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ที่ได้

มาประชุมสัมมนาที่นี้ เชื่อกันว่าทุกท่านคงจะต้องเห็นสิ่งเหล่านี้มาแล้ว โดยที่ไม่ต้องอธิบายกันมากมาย พอพูดแค่นี้ก็คงเห็นภาพว่า มีหลายคนในคนจำนวนมากในบ้านเราที่มีสภาพเช่นนี้ อย่างในกรณีที่ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ ไปในที่ต่างๆ นั้น ส่วนมากท่านก็ไปในที่ที่ทຸກกันดาร และผู้คนยังยากจนอยู่ ยังเคยได้กล่าวกับคนในต่างประเทศว่า ความจริงเมืองไทยก็ไม่ได้ด้อยกว่าบ้านเมืองอื่น แต่เวลาไปที่ไหนแล้วมีความรู้สึกที่อื่นๆ เขาดี นั่นก็ดี นี่ก็ดี ดีไปหมด เพราะว่าเราไปในฐานะแขก เจ้าภาพย่อมมีความปรารถนาที่ให้ได้ดูได้เห็นสิ่งที่ดีที่สุดประการหนึ่ง และการที่ไปนั้นก็ไปอย่างสบายใจ เขาว่าดีก็ดี เขาให้ดูที่ที่ดียิ่งดีใหญ่ ใครอยากให้เห็นสิ่งที่ไม่ดีบ้าง ทุกคนก็อยากให้เห็นแต่สิ่งที่ดีๆ สิ่งที่คุณแล้วสบายใจมากกว่า หรือคุยกันเรื่องที่คุยแล้วสบายใจมากกว่าหนักใจ แต่ว่าไปก็เรียกว่าปล่อยสมองปล่อยอารมณ์ดี เวลาอยู่ในบ้านเมืองเรา การไปดูสิ่งที่ดีสิ่งที่สวยที่งามนั้น อยากรก็อยาก แต่ก็ทำไม่ได้ เพราะว่าความรับผิดชอบในบ้านเมืองก็ต้องมีอยู่ ถ้าเชื่อชะหมดว่าทุกสิ่งทุกอย่างดี ทุกอย่างพร้อมหมดแล้วก็ได้ไม่ได้ เพราะว่าดีแล้วไม่ต้องแก้ ความสามารถที่พอจะมีอยู่ในการแก้ก็ไม่ได้ใช้ถ้าแก้ไม่ได้แล้ว เรื่องไหนแก้ไม่ได้ก็แล้วไป ก็มีหลายเรื่อง ถ้ารู้ความไม่ดีก็จะแก้ได้ เพราะฉะนั้น เมืองไทยเป็นเมืองเดียวที่พวกเราจะปิดหูปิดตาไม่เห็นสิ่งที่ร้ายได้ ไปที่อื่นแล้วใครเขาให้ดูดีก็ดูไปเถอะ ไม่ต้องไปดูเพื่อว่าอยากจะไปดูของเลวๆ ของคนอื่นเขา ตอนที่ไปโดยเสด็จพระราชดำเนิมนั้น ส่วนมากก็เห็นในสิ่งที่ยังต้องปรับปรุงอยู่แทบทั้งนั้น อย่างที่เวลาไปเปิดหน่วยแพทย์ และได้ถามประวัติผู้เจ็บไข้ได้ป่วย ได้ซักประวัติแล้วก็ร้อยก็พันรายนั้น โดยมากจะเกิดอย่างเดียวกัน คือเมื่อเจ็บไข้แล้ว ที่ทางที่มีอยู่ก็ต้องหายไปเป็นค่ารักษาตัว จากคนที่เป็นชนชั้นปานกลางก็กลายเป็นคนที่ยากจนขั้นแค้น เป็นคนเดือดร้อนไป คนเหล่านี้ก็ไม่มีแรงที่จะทำงาน เมื่อไม่มีแรงทำงานก็จน จนก็เหมือนกับเป็นคนขี้เกียจ มันก็เป็นลูกโซ่ไปอย่างนี้ ก็เลยนึกถึงเรื่องสุขภาพอนามัย

ส่วนในด้านการเกษตรนั้น ถือว่าคนส่วนมากมีอาชีพในการเกษตร การที่จะโยงเรื่องการเกษตรกับสุขภาพอนามัยนั้นทำได้ง่ายเพราะเป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าเราสามารถส่งเสริมให้เขาได้เพาะปลูก และมีผลผลิตเพื่อที่จะเลี้ยงชีพในขั้นต้นนั้นเพื่อบริโภคเองรับประทานเองได้ ถูกต้องนั้น ก็จะทำให้เขาได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การที่คิดอย่างนี้ก็มีความเชื่อว่าจะไปสอนอย่างไร เกษตรกรเขาขอมเก่งกว่า เพราะมีอาชีพอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่ว่าก็มีวิชาการใหม่ๆ ที่ทางราชการจะส่งเสริมได้ แทนที่จะส่งเสริมในรุ่นผู้ใหญ่ก็ส่งเสริมในเด็กๆ เป็นการแนะนำให้มีการเข้าถึงทางราชการให้มากขึ้น

ส่วนในด้านการศึกษานั้น โรงเรียนเป็นแหล่งใหญ่ที่จะเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆ ได้ เพราะถือว่าทุกคนต้องไปโรงเรียน และมีการศึกษาภาคบังคับมานานแล้ว การที่ทำให้คนเรียนหนังสือได้อ่านออกเขียนได้นั้น ก็เป็นการทำให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชาติ และการติดต่อ

สื่อสารกันได้ ในการที่เราทำโครงการนี้ไม่เฉพาะโครงการเดียว ประโยชน์ก็โยงกันไปหลายๆ
อย่าง แต่ว่าที่จะต้องเข้มงวดหน่อย คือมีคนถามว่า ทำไมต้องทำเฉพาะอยู่แต่โรงเรียน ตชด.
คนนั้นคนนี้จะโยงไปทำโน่นทำนี่ ทำไมถึงว่ารังเกียจเดียดฉันท์พวกเขาหรืออย่างไร ก็ต้องบอก
ว่าไม่ได้รังเกียจใคร แต่ว่าที่เอาแค่นี้ ด้วยเหตุผลที่กล่าวข้างต้น คือไม่อยากจะให้บานปลาย
กระจายไป จนหลุดมือไม่สามารถที่จะดูแลได้ อยู่นอกเหนือความสามารถ คนไหนมีความ
สามารถมากก็ทำได้มาก คนไหนมีความสามารถน้อยก็ทำได้น้อย ก็พยายามเอาเฉพาะที่ที่จะ
ทำได้เท่านั้น ตัวอย่างที่ทำโครงการนี้ แล้วเอาไปช่วยที่อื่นได้เห็นง่ายๆ ในภาคนี้เอง เช่นที่
เขาล้าน ซึ่งเป็นศูนย์ของสภาอากาศ ที่ดูแลพวกอพยพชาวเขมร อยู่ที่จังหวัดตราดนั้น การ
ดำเนินการให้การศึกษาเยาวชนที่อยู่ในศูนย์นั้น ก็ทำได้โดยยาก แต่ในขณะนี้ก็ได้พยายามขอ
ความช่วยเหลือจากครู ตชด. ซึ่งก็มีความชำนาญอยู่ในการสอนผู้ที่เป็นเผ่าต่างๆ เช่น โรงเรียน
ตชด. ที่มีอยู่แล้ว สอนคนที่มีความสนใจต่างๆ กัน ส่วนหลักสูตรนั้นทางวิทยาลัยครูจันทบุรี
ก็ช่วยร่างขึ้นมาโดยที่ดูความต้องการของชุมชนเป็นพิเศษ ได้เข้ามาค้นคว้าวิจัย เพราะเป็น
การทำที่ถูกหลักวิชาการ และเป็นตัวอย่างอย่างหนึ่งที่อาศัยความคุ้นเคยในแวดวงที่ช่วยกัน
มาเป็นเวลานานถึงเกือบ ๕ ปีแล้ว ในการทำงาน มีงานอื่นก็พากันมาช่วยกันทำ

ในโอกาสนี้ก็ขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่มาช่วยกันอีกครั้งหนึ่ง และขอให้ท่านทุกคน
ประสบความสำเร็จในชีวิตดังที่ปรารถนาทุกประการ

